СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 133. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, вівторок, 10-го червня 1947. No. 133. JERSEY CITY and NEW YORK, Tuesday, June 10, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ПОБУДЕ ТРИ ДНІ В КАНАДІ

Вашингтон, 9 червня. — В неділю ввечер повернувся президент з відвідин міста Канзас Сіти, де він брав участь у зїзді ветеранів 35 дивізії, у якій він боровся під час першої війни у Франції. Він теж відвідав свою стареньку матір у Грендву, в околиці Канзас. Після повороту запитували президента, коли він розгляне новий податковий законопроект, переданий до Білого Дому в середу. Йому сказали, що секретар Білого Дому Чарлз Г. Рос заповідає, що президент розгляне закон після свого повороту з Канади. Президент заявив, що це особистий погляд Роса. — Крім податкового билу вже готовий до підпису президента новий робітничий законопроект, який перейшов у сенаті в пятницю 7 червня 54 голосами проти 17. Конгресмен Чарлз А. Галек з Індіяни оприлюднив зазив до президента, що він повинен підписати цей законопроект на цій підставі, що він обіцяв співпрацювати з конгресом, коли до нього ввійшли в більшості республіканці.

На підставі наперед складеного пляну президент виїхав до Отави, столичного міста Канади в понеділок, 9 червня і побуде там три дні. В середу 11 червня він виголосить там важну промову, а в пятницю 13 червня вернеться домів.

ГОЛОВНІ ПОВЕНІ В ОКОЛИЦІ МИСИСИПІ.

Внаслідок зливних дощів повиливали ріки в північній частині стейту Ню Йорк, в Пенсилвенії і в західних стейтах. Та найбільші шкоди спричинили вилиби ріки Мисисипі, яка перепливає середньо-західні стейти. Багато прибережних там над цею рікою будівель поламала та позаливала цілі околиці. Місто Александрія, у стейті Мизури, залляте цілком, мешканці повтікали на сусідні горби, погинули люди, худоба, а господарський дорібок на фармах потерпів утрати на мільйони. Повінь іде з півночі на південь, пробиваючи ві вливу ріки Де Мойнс в Айова до Мисисипі і по дорозі спричинює дальші шкоди. Досі залляла повінь 16,000 акрів землі.

ШАХТЯРІ СТРАЙКУЮТЬ ПРОТИ ЗАКОНОПРОЄКТУ.

Питсбург, 8 червня. — У південно-західній частині стейту Пенсилвенії виходять на страйк шахтярі мягкого вугілля на знак протесту проти робітничого законопроекту Тефта-Гартлія. Початок зробив відділ майнерської юнії в Робена, де переведено ухвалу в суботу, боб покинути працю. Досі нараховують 6,600 страйкарів, які не хочуть іти до праці.

ПОЛЬСЬКІ ЖИДИ ЗА ПОКІНЧЕННЯ ДОГОВОРУ З ЯЛТИ.

Ню Йорк, 8 червня. — На вічу в Мангетен Сентер, скликаним нюйорським відділом Польсько-Американського Жидівського Конгресу, прийнято резолюцію зі зазивом до президента Трумана, щоб він домагався від Росії забрання совєтських військ з країн Східньої й Центральної Европи і щоб зірвав договір з Тегерану та з Ялти. Окремо ще ухвалено резолюцію з протестом проти уряду у Вашингтоні, який недопустив польського генерала Казимира Сосньковського приїхати з промовою з Канади на віче в Ню Йорку.

КАРІЄРА УКРАЇНСЬКОЇ СИРОТИ.

Нюйорські газети подають новинку про українську сироту, Олену Дешко, яку в 1945 р. привіз з Німеччини до Америки американський вояк. Нею заопікувався відділ У.М.С.А. в Ню Йорку і вона виявила охоту студіювати медицину. Опісля її передали під опіку Інститутові Міжнародньої Освіти, який для неї виєднав стипендію в Каледжі в Мавнт Голійок. Вона мала б стати у пригоді російському департаментові у згаданій колегії.

17,000 СТУДЕНТІВ В АМЕРИЦІ З ЗАГРАНИЦІ.

Ню Йорк. — Н. Демінг Гойт, урядовець, який слідить за рухом чужинних студентів в Колумбійському університеті в Ню Йорку, стверджує, що в Злучених Державах перебуває під пору 17,000 студентів з заграниці. Вони студіюють різні предмети в університетах й каледжах, приглядаються американському життю і в майбутності вони стануть неурядовими амбасадорами Злучених Держав, думає Гойт. Тому, що це найспосібніша молодь з цілого світу, їй треба помогти пізнати американське життя, міркує Гойт.

СТОЛІТТЯ ГАЗЕТИ ШІКАҐО-ТРИБЮН.

Шікаґо, 8 червня. — З нагоди століття щоденника Шікаґо-Трибюн 4,000 осіб відвідало вежу на будинку цього видавництва на знак пошани для його праці. При цій нагоди вони відвідали друкарню й інші уладження газети, яка видається у числі 1,000,000 щоденно.

У Вашингтоні виготовляють новий „Ленд-Ліз" на 15—30 більйонів

Вашингтон, 9. червня. — На основі промови секретаря стейту Маршала, виголошеної в четвер, 5. червня, в університеті Гарвард, кореспонденти великих щоденників кинулися шукати ближчих інформацій про його плян помогти обєднаній Европі. Показується, що Злучені Держави готові прийти Европі з мирною допомогою в формі „Ленд-Лізу" у висоті 5—6 більйонів річно впродовж найближчех пяти літ, а це разом коштувало б Америку 15—30 більйонів. Підсекретнар стейту Дін Ачесон згадував у своїй промові в Клівленді в травні, що Америка повинна дати найменше 5 більйонів річно на відбудову Европи. Це була перша заповідь, що щось приготовляється. Секретар Маршал згадав про обєднання знищених европейських країн для такої відбудови, а тепер уже виходять на яв дальші потробиці великого пляну.

МЕКНАРНІ ЗАПОВІДАЄ БУНТ СКИТАЛЬНИКІВ.

Вернерсвил, Пенсилвенія, 8. червня. — У наперед приготованій промові, виголошеній на конференції Злученого Жидівського Апелю, сказав бувший командант американських окупаційних військ в Европі, ген. Джозеф Т. МекНарні, що в Европі заповідається на бунт переміщених осіб, якщо вони не дістануть негайної допомоги. Він звернув увагу, що харчові пайки для скитальників знижено з 2,200 на 2,000 калорій денно, а це доводить їх до нервового потрясення і до розпуки. Людина може витримати терпіння лише до якоїсь границі, а потім приходить заломання. Тому не треба призводити до крайності і порушити небо й землю, щоб прийти скитальникам з цею окрушиною допомоги, яка перехилить язичок у вазі. — Згадуючи про законопроект Стратона в справі допущення 400,000 скитальників, ген. МекНарні заявив, що він радо привитає нових імігрантів, бо вони будуть добрими громадянами.

ПЛЯНУЮТЬ ОКРЕМУ АГЕНЦІЮ ДЛЯ АДМІНІСТРАЦІЇ ЗАГРАНИЧНОЇ ДОПОМОГИ.

Вашингтон. — Департамент стейту в порозумінні з іншими департаментами, обдумує плян покликання до життя окремої агенції для адміністрації всієї допомоги, яка має бути розділена в різних країнах світу на підставі таких законів, як про допомогу для Греції, Туреччини й про 350-мільйонову допомогу для інших країн. Агенція була б ведена на такий лад, як „Армі Сервис Форсес" і обіймала б всесторонну допомогу в Европі, Японії й Кореї.

Документальні фільми про Українську Повстанську Армію і про Україну

ТРИЗУБ І ЗБРОЯ СИМВОЛОМ УКРАЇНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ; ФІЛЬМОВИЙ РЕПОРТАЖ КОРЕСПОНДЕНТА УНРРА З УКРАЇНИ.

Ню Йорк, 10. червня. — Протягом минулого тижня кінотеатри на Бродвею в Ню Йорку висвітлювали два документальні фільми про Україну. В кіні „Транс-Люкс" між 48 і 49 вулицею показувано фрагмент з боротьби Української Повстанської Армії проти польських комуністичних військ на Підкарпаттю. В підпаленому селі, серед диму і полуміні, видно велику метушню. Цілком не видно цивільного населення. Опісля польські вояки, з якими, виходило б, був фільмовий кореспондент, привели групу полонених повстанців. Це в більшості молоді хлопці, з кількаденним заростом на лиці, справжні „лісові діти". Деякі мали правильну військову уніформу, довгі шинелі і стрілецькі шапки-мазепинки на головах та відзнаку тризуба на них. Інші були в цивільних одягах, тільки мазепинки мали на головах, деякі, видно, власної роботи. Позносивши відібрану від них зброю, головно кулемети, польські вояки почали переводити трус біля них і едине, що витягали з їх кишенів, це були всілякої величини тризуби, намальовані на папері. Показанням великого тризуба, що його витягнув польський вояк від одного повстанця, і кінчиться фрагмент. Вияснення до цего фрагменту тенденційні, хоча кілька разів згадується про „українських сепаратистів" без підшептаних большевиками епітетів. Вигляди полонених повстанців цілком спокійні, хоча знають, що їх дожидають тортури і смерть. Американський глядач дивується, що це за таємну силу має цей знак тризуба, за якого ці молоді люди так відважно йдуть на смерть. Вдругому кінотеатрі на Бродвею, в „Амбасадор", що теж висвітлюється тільки фільмові репортажі, показувано фрагменти з України, сфільмовані британським кореспондентом УНРРА Гопкінсом. Поодинокі образи з Одеси, Киева та інших місцевостей звязані якнебудь з допомоговою акцією УНРРА.

АКЦІЯ В СПРАВІ ДОПУЩЕНЯ СКИТАЛЬНИКІВ ДО АМЕРИКИ.

Ню Йорк, 9. червня. — У звязку з дебатами конгресової підкомісії над законопроектом Страттона в справі допущення до Америки 400,000 европейських скитальників, американська преса і зі свого боку віддає цій справі багато уваги, піддержуючи законопроект та домагаючись кінцевої розвязки проблем скитальників взагалі. При цьому українських скитальників по назві визнається вже вкінці за окрему національність та ставляється їх, звичайно, на другому місці після поляків. Загально звертається увагу на сильну опозицію проти законопроекту Страттона. „Ню Йорк Таймс" в редакційній статті „Час до діяння", надрукованій в сьогоднішньому виданні, звертає увагу, що Злучені Держави мають тепер найкращу нагоду дати світові заохочуючий приклд для кінцевої розвязки цеї проблеми.

БОЛІВІЯ ПІДПИСАЛА СТАТУТ І.Р.О.

Лейк Соксес, Н. Й., 6. червня. — Представник Болівії в О.О.Д. підписав вчера в імені своєї країни статут Міжнародньої Організації для Скитальників (ІРО). Болівія стала 17 з черги членом цеї організації і першим членом з круга південно-американських країн, яких береться головно під увагу як іде про можливості переселення скитальників. Підписання статуту ІРО та приступлення в її члени має бути ще формально потверджене урядом Болівії.

І.Р.О. МАТИМЕ ДОСТУП В БРИТАНСЬКУ ЗОНУ.

Бад Зальцуфлен, Німеччина, 7. червня. — Всупереч попереднім повідомленням зі Швайцарії, що британські власті не допустять представників ІРО в свою зону Німеччини, вчера повідомлено, що британська Контрольна Комісія для Німеччини погоджується на працю ІРО в своїй зоні, але тільки під формальним оглядом. ІРО переводитиме клясифікацію скитальників та буде їм теж давати відповідні вказівки і вияснення щодо репатріяції, але управління таборами та все інше належатиме британським властям. Рівночасно стверджується, що британці не прикладають більшої ваги до можливостей репатріяції, головно як іде про українських і балтійських скитальників. В повідомленні сказано, що окремі Ради українських і балтійських скитальників, які створено при британському управлінні для порад в справах допомоги, виховання та затруднення скитальників, цілком не скривають свого погляду на репатріяцію, яку виключають. Тому теж британські власті шукатимуть розвязки проблеми скитальників насамперед шляхом переселення до інших країн.

МОСКВА ХОЧЕ ТВОРИТИ ТРЕТЮ ПАРТІЮ В АМЕРИЦІ.

Москва, 8. червня. (ЮП). — В ісячнику „Світова економія і світова політика" відомий советський політичний коментатор, Іван Лемін, написав сьогодні, що створення третьої „прогресивної" партії в Злучених Державах Америки є „спеціяльно наглячою конечністю". Лемін пише: „Під цю пору, як провід Демократичної партії взяв незвичайно реакційний напрямок у внутрішній політиці, а в ділянці закордонної політики проголосив програму ще більш експанзіоністичну, ніж Республиканці, питання третьої партії набрало окремої наглячости".

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ТЕРОР В БОЛГАРІЇ

ЗААРЕШТУВАЛИ ПРОВІДНИКА ОПОЗИЦІЇ. Американсько-британський протест відкинено.

Софія, Болгарія, 8 червня. — З кінцем минулого тижня болгарський комуністичний уряд почав повну ліквідацію існуючої ще проти-комуністичної опозиції, повторюючи події в Мадярщині. Під закидом „змови проти уряду" заарештовано провідника опозиційної аграрної партії Миколу Петькова, закрито некомуністичні газети та переведено численні арештування. Телефонний і телеграфний звязок зі закордоном було перервано. Британський і американський уряди зложили протест проти цеї брутальної ліквідації не-комуністів. Сьогодні повідомлено, що болгарський уряд цей протест відкинув, заявляючи, що справа арештування є виключно внутрішньою болгарською справою і болгарський уряд не є зобовязаний давати про це будьякі вияснення.

МАДЯРСЬКИЙ УРЯД ПРОГОЛОСИВ „ТІСНУ СПІВПРАЦЮ" ЗІ СОВЄТАМИ.

Будапешт, 7 червня. — Новий мадярський прем'єр Ляхос Дінніес заявив сьогодні на пресовій конференції, що його уряд задумує „розвинути найтіснішу співпрацю зі Совєтським Союзом" та що ніхто не може відібрати" це право його країні. Він теж виявив готовість станути перед О.О.Д. та відповісти на всі запити в справі останніх подій в Мадярщині.

ВІДВІДИНИ РУМУНСЬКОГО ПРЕМІЄРА В ЮГОСЛАВІЇ.

Білгород, Югославія, 8 червня. — В столиці Югославії перебуває від кількох днів румунська делегація з про-комуністичним румунським премієром Петру Ґроза на чолі. З цеї нагоди відбулися всілякі імпрези, а на прийняттю в Тіта румунський премієр заявив, що ціллю його відвідин в Югославії є „бажання створити повну політичну, культурну й господарську співпрацю" з Югославією та іншими „миролюбними" країнами південної і східньої Европи.

ІТАЛІЙСЬКІ КОМУНІСТИ ПРОГОЛОШУЮТЬ „ВІЙНУ" НОВОМУ УРЯДОВІ.

Рим, 8. червня. — Створений без комуністів новий італійський уряд премієра Альчіде де Ґаспері завтра має вперше стати перед Конституційною Асамблеєю. У звязку з цим італійська комуністична партія видала маніфест, в якому взиває всі ліві партії зєдинити свої сили в намаганні повалити цей уряд, без огляду на те, яка була б програма. Тимчасом в горах в Північній Італії збираються дальше в невідомих цілях комуністичні партизани.

ЗАЛІЗНОДОРОЖНИЙ СТРАЙК У ФРАНЦІЇ.

Париж, 8 червня.—Страйк залізничників, що почався три дні тому в Парижі, сьогодні практично охопив вже цілу країну. Страйкові приписується велике політичне значення й взагальному вважається, що він є зорганізований та керований комуністами, з метою повалити уряд премієра Рамадіє.

УМЕР ПРЕЗИДЕНТ ПОЛЬЩІ В. РАЧКЕВИЧ.

Лондон, 8 червня. — В суботу, дня 7-го червня помер в Англії конституційний президент Польщі Владислав Рачкевич. Його місце конституційного президента Польщі обняв тепер, згідно з декретом з дня 26 квітня 1947 р., бувший міністер закордонних справ у польському еміграційному уряді, Авґуст Залеські.

ЕСПАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ЗАТВЕРДИВ ЗАКОН ПРО НАСЛІДСТВО ТА МОНАРХІЮ.

Мадрид, 8 червня.—Вчера еспанський парлямент (Кортес) затвердив одноголосно „закон про наслідство", та про „традиційну монархію" в Еспанії. Закон практично робить ген. Франка королем країни. Після його смерти владу повинен обняти наслідник „королівської крови". Встановлення монархістичного режиму не зміняє теперішньої політики уряду заявив предсідник парляменту.

До Мадриду приїхала у відвідини жінка аргентинського президента, Сеньора Ева Перон. Її привітала 200,000 маса народу з ген. Франком та іншими державними достойниками на чолі і на її честь віддано 21 гарматних стрілів, так як в цій країні вітається голову чужої держави.

НІМЕЦЬКІ ВОЄННІ ЗЛОЧИНЦІ В ЧИСЛАХ.

Мюнхен, 8 червня (ЮП). — Американські слідчі воєнних злочинів повідомили сьогодні, що в Німеччині протягом останніх двох років заарештовано 15,000 підозрілих у воєнних злочинах німців. Біля 5,000 інших придержано як свідків. Біля 1,000 вже засуджено за воєнні злочини, а 1,000 інших ще дожидає американського суду. 13,000 обвинувачених за воєнні злочини передано німецьким судам.

СОЦІЯЛІСТИ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

Москва, 8 червня (АП). — Комуністична партійна „Правда" пише сьогодні, що у Великій Британії, Франції, Бельгії, Норвегії та Австрії прийшли до влади „праві соціялісти", які ворожо ставляться до Совєтського Союзу.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily).

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО ЦІНИ, ПРОДУКЦІЮ І РОБОТИ

Хто бажає добра собі самому, цій країні, а то й світові, той мусить дбати про рівновагу в економічнім житті, про те, щоб воно піднімалось, або бодай втримувалось на певній висоті. Іншими словами треба дбати, щоб не повторялись давні періоди „бумів" і „депресій", коли то люди ставали несподівано багатіями в часі „надзвичайного" добробуту, а ще скорше дідами, коли надходив кінець спекуляції на щораз більше „просперіті".

З цього виходить, що як хто за це дбає, цей добре робить. Так треба глядіти теж і на заяви сенатора Роберта А. Тефта, одного з провідників республіканської більшости в конгресі, а які відносяться до економічного життя краю. Та інша справа, як приймати ці його погляди.

Сенатор Тефт порушує дуже пекучу внутрішню проблему, а це справу цін, які ще далі дуже високі, зокрема, коли іде про ціни на харчі. З тим, що ціни зависокі, кожний згідний, але ледви, чи знайдеться багато таких, що причини дорожнечі, особливо щодо харчевих продуктів, будуть шукати головно там, де їх шукає сенатор. Тефт твердить, що ціни не падають вниз тому, що ми вивозимо багато продуктів до Европи, чи в інші голодні землі. Це, каже він, придержує високі ціни в Америці.

Тяжко теж погодитись з сенатором, що великий попит на товари усправедливлює високі ціни, як і з тим, що в Америці мусить обовязково повторятись давне лихо, себто, що по часах добрих мусять конечно наступати часи злі, що по добробуті мусить прийти депресія.

Не погоджується з такими поглядами Тефта теж і президент Труман. Мабуть тому, що президент думає, що сенатор Тефт репрезентує погляди певної групи, економічно сильної й впливової, він відповів на ці погляди в часі пресової конференції, даючи журналістам готову заяву в цій справі, очевидно на це, щоб вони її розголосили.

Президент далі стоїть на цьому, що є всі дані на те, щоб ціни спадали. Промислові й бизнесові люди, каже президент, повинні розуміти, що їм треба по великих воєнних зисках вдоволятись тепер меншими зарібками і знижувати ціни. Це вони повинні зробити, каже президент, „у власному інтересі, в економічнім інтересі Америки, як теж з огляду на світове положення".

Президент ще підкреслив, що допомога голодуючим народам змагає до цього, щоб піднести цілий світ економічно, що є в економічнім інтересі Америки; така допомога, казав президент, теж скріпляє спротив народів проти агресій тоталітарних режимів.

Немає потреби лякатись депресії, каже президент, якщо не буде ніякого безробіття, а продукція буде в повному розгоні, як теж і збут товарів. Як ціни будуть далі падати вниз, а вони повинні подати, та як будуть роботи, то не буде цього, що було давними часами,, коли то по воєнних часах „добробуту" і „високих цін приходило до економічних кріз, безробіття та депресій.

За чистку, але розумну!

Ми були і є проти комуністів не так тому, що вони визнають на нашу думку помилкові теорії за обовязкову правду, але тому, що комуністичні режіми намагаються здійснювати свої вірування при помочі терору, страшних мук і страждань мільйонів людей, які комуністи по всьому світі виправдують. Ми не можемо погодитись теж з комуністичною етикою, що ціль освячує засоби, ні з їхньою боротьбою з релігією. Як ці, що є з українського роду, не можемо ще дарувати Москві, центрові світового комунізму, що вона зробила з Україною і українським народом. Через те вважаємо американсько-українських комуністів, що слухняні Кремлеві навіть на вільній землі Вашинґтона, за подвійних зрадників: зглядом землі, що їм дала притулок, як і цеї, з якої вийшли.

Є ще многі інші аргументи, чому ми є проти комуністів і за це, щоб їх усувати від усякого впливу на чесне американсько-українське громадянство, а в дальшому теж і на ціле життя цеї країни. Тому саме ми раді, що американська прилюдна опінія, довго затроювана большевицькою х и т р о ю пропагандою, звертається тепер повною силою проти комуністичної зарази. Одначе навіть у такому моменті ми не хочемо воювати з комуністами такою зброєю, яка може згодом вдарити в щось куди вартніше, в нашу свободу, в ці цінности, що нам найдорожчі. Це, що нині вдаряє справедливо комуністів, може завтра, в інших обставинах стати прецеденсом, щоб вдарити несправедливо кого іншого. Маючи це на увазі, ми думаємо, що добре ухвалювати таке законодавство, що в цьому моменті може наприклад, помогти вичистити робітничі юнії чи адміністрацію з небажаних чи навіть зрадницьких комуністичних елементів, але іншим разом може бути ударом в американську свободу і вдаряти людей невинних і патріотичних.

Ми нераз звертались до нашого громадянства, зі закликами, щоб воно зрозуміло большевицьку небезпеку і не давало себе дурити комуністичною пропагандою, як в чисто американських справах, так і українських, навіть у такій ділянці, як гуманітарна, знаючи, що й це поле визискують большевики для політичних, а не гуманітарних цілей. Ми це робили навіть в часі війни, бо навіть тоді не вели разом з большевиками ніякої акції, хоч був на це натиск, а не робили тому, бо не мали до большевиків ніякого довіря. Коли ж іде про зорганізовані ряди нашого громадянства в У. Н. Союзі, то можна сказати, що Союзовці вичистили себе з комуністичних впливів майже цілковито. Одначе, як знаємо, усе це роблено й далі робиться освідомлюванням, аргументами, та згідно зі статутами, коли іде про У. Н. Союз та його демократичну ідеологію.

Таке саме можна сказати і про наше відношення до робітничих юній, у яких верховодили чи верховодять комуністи. Там чистка потрібна, але вона повинна бути ділом самих юній, самих членів. Де так діється, там робиться розумне й поступове діло. Самі члени повинні бачити ту велику небезпеку, якою є большевизм. Усі ми повинні чейже бути вже бодай тепер настільки розумними, щоб себе від цеї небезпеки завчасу охоронити. Як цього розуміння нема, то не поможе тут ніяке законодавство. В Америці маємо повну свободу і можливість пізнати правду. Маємо теж таку саму свободу і змогу боротись з неправдою. Чому ж у таких обставинах має десь у громаді, чи в якійсь організації чи юнії верховодити якийсь отвертий чи закритий большевик?

Правда, вашингтонський уряд, до якого ми тепер хотіли б звертатись, щоб перевів „чистку", винуватий у тому, що з воєнних мотивів чи інших причин потурав задовго большевикам і давав їм через те змогу позаймати важні й впливові становища у державному апараті, чи в робітничих юніях, а теж впливати на загал через радіо, фільми і т. п. Та добре, що хоч тепер комуністи не будуть уже далі фаворитовані з боку різних високо поставлених осіб, як це було в минулому. Решту повинно зробити саме громадянство. Не спихаймо нічо на уряд, на закон, на Еф Бі Ай, чи ще на кого. Це в першу чергу громадянська справа вичистити зі своїх рядів зрадників нашої країни, а коли іде про нас українців, то теж і зрадників України, бо ж комуністи помагають Москві поневолювати український нарід.

Комунізм це диктатура і неволя. Це повинні ми знати і розуміти і відповідно до цього поступати з большевиками, ворогами свободи і демократії, якщо не хочемо цеї свободи втратити і жити в такій неволі та нужді, які є в Советах Не наслідуймо в нічому комуністичних і фашистських варварів, навіть, як переводимо „чистку". Ідім тяжчою дорогою, але доцільнішою: Переведім чистку самі, як люди поступові, згідно з нашим переконанням, і то як в громаді, так і в організації, а як так будемо всі поступати, то не буде страху, щоб позбуваючись комуністичної зарази, могли набратись іншої хвороби, диктаторської та тоталітарної.

Микола Чубатий.

В Советах скасували кару смерти

Світова преса рознесла недавно офіціяльний комунікат советського уряду про скасування кари смерти в часі мира. Донесення Кремля рівночасно подає причини, які спонукали советський уряд проголосити таку постанову Президії Верховного Совету. Першою причиною такого „гуманітарного" кроку Кремля є це, що населення Советів виказало тепер такий патріотизм та привязання до свого уряду, що вже тепер кара смерти показалося злишною. Друга причина це утривалене міжнародне положення, яке запевняє довгі роки мира у світі. Замісць кари смерти тепер буде найвищою карою 25 літ „поправного табору праці".

Віцеміністер з а к о рдонних справ відомий Андрей Вишинський в и п и с а в ще в „Правді", органі комуністичної партії, довгу статтю, в якій виясняє світові й громадянам червоного царства, яка це важна й високо гуманітарна постанова.

Кремль, коли щось має бути білим, називає часто чорним, і навпаки. Переміняючи Україну в советську колонію, Кремль рівночасно вводить її в Організацію О б є д н а н и х Держав як самостійну державу. Накладаючи на Україну ще важчу руку московського володіння Верховний Совет ухвалює закон, яким Україні передається ведення її закордонної політики та військові справи. Річ природна, що ані окремої української держави Совети тим не створили, ані на одну черту самоуправи України не побільшили. Та ці блофи є потрібні Кремлеві для внутрішної та закордонної політики.

Таке саме є зі знесенням кари смерти в Советах. Після відомого рішення Президії Верховного Совету ані на одну йоту в Советах нічого не змінилося, але великий гамір про скасування кари смерти це політична п р о п а г а н д а Кремля, що має на цілі її перед власними громадянами і перед заграницею з а к р и т и дійсний стан положення Советської Росії, яке є для Кремля прямо загрожене. Небезпека війни сильно денервує маси советської тюрми. Комуністична партія, орган кремлівської кліки, нині вже не є в силі опанувати маси підсоветських невільників. Ми читали минулого року про чистку в Україні. Ми постійно чуємо про чистки теж поміж письменниками та адміністраційним апаратом по цілім Советськім Союзі. Недавно рознеслася була вістка про арештування та засудження на 15 літ концентраційного табору героя Советського Союзу м а р ш а л а Жукова. Кремль правда цю вістку заперечив, але про маршала Жукова таки нічого не чувати.

Европейська частина Советів підмінована повстанчими арміями в Україні, Білорусі, в балтійських краях, на Кавказі, а навіть є вістки про протикомуністичну акцію на терені Московії. В Советах дуже далеко до того ідеального задоволення мас, про яке пишуть кремлівські журналісти, навпаки в Советах клекотить. Цей внутрішній фермент є очевидно на руку демократичним державам, бо це ослабляє Совети, а на випадок конфлікту г р о з и т ь внутрішнім зривом мас проти кремлівської диктатури. Советам потреба присипляти маси, що ніяка війна не грозить, що мир устабілізований на довший час, а заграницею треба всякими способами переконувати про ідеальний спокій внутрі Росії та про привязання советських громадян до диктаторського уряду Політбюра.

Чи удалося Кремлеві осягнути першу ціль, себто успокоїти маси, не знаємо. Натомісць другої цілі Совети заграницею не осягнули. На щастя світ вже знає Совети занадто добре, щоби повірити в цей новий блоф Кремля. На загал американська преса заняла зовсім слушне становище, що на ділі в Советах нічо не змінилося по цій постанові Президії Верховного Совету. Від якогось часу приходили вісти зі Советів, що большевики вже дійсно людей не розстрілюють, бо їм потреба м і л ь й о н і в невільників, що працювали б днями та ночами над приготуванням Советів до нової війни. Кожну одробинку життєвої сили советських вязнів Совети використовують для тої цілі, зовсім не рахуючися з людськими жертвами.

Один із нюйорських щоденників помістив карикатуру на тему знесення в Советах кари смерти. На ілюстрації тисячі висохлих, обдертих та до крайности винищених невільників робітничих батальйонів машерують прикуті до ланцюха, а збоку буда деревляна, місце екзекуцій советських. На буді написано, що вона замкнена на 25 літ. Вздовж шляху, яким поступають до ланцюха прикуті раби, є напись: „П о в і л ь н а смерть". Большевики від якогось часу вже не розстрілюють людей, бо хотять виссати з них усі сили на збудовання своєї вавилонської вежі й так гинуть річно сотні тисяч тих „гуманітарно караних" вязнів серед найтяжчих обставин нелюдського життя.

Насувається питання, що є більше гуманне: чи людину розстріляти, чи казати її мучитися роками, доки її остання іскра життєвої сили не вилетить зі замученого тіла. Немає сумніву, що смерть від кулі була б спасенням для тих мільйонів советських вязнів, та її вони тепер не в силі дістати, бо Кремлеві треба даремної людської робочої сили. На це йому треба теж і скитальців, яких Совети раз-по-раз стараються повернути на родіну, а звідси у батальйони невільничої праці. Це причина, чому большевики не хотять випустити зі Советів навіть жінок американців та англійців.

Яка смертність в тих таборах катівнях, ніхто не в силі знати, та процент смертности має бути прямо великанський. Оповідають, що при копанню каналу Сталіна, що получив Біле море з Балтиком, мало згинути впродовж двох літ 250 тисяч вязнів-робітників. Таке саме є нині по червоних лагерах праці, розкинених по північній Сибірі. Там большевики переводять будову доріг серед найстрашніших відносин кліматичних для експлоатації багатства тої ще дикої країни. Людина там прожити не може довше як рік-два, тому Совети безпечно могли встановити як найвищу кару 25 літ табору. Кремль може бути спокійним, бо ні один із вязнів „табору поправи" не видержить 25 років. Речинець 25 літ є такий, що напевно умертвить кожного вязня у советських таборах

В Советах офіціяльно скасована тепер кара смерти на час мира, одначе в советській конституції, дотепер обовязуючій, є постанова, що ніякий громадянин Советського Союзу не може бути арештований без наказу суду. Річ природна, що й дотепер ніхто з арештованих не міг бути розстріляним, а проте життева практика говорила щось друге. В Советах нераз зникали люди десятками у селі впродовж одної ночі. Заїздив так званий „чорний ворон" та забирав людей по яких слід зовсім гинув. Конституція на це не позволяла, але позволяло всемогуче НКВД за благословенням Кремля. Тому можна сміло питатися, чи постанова про скасування кари смерти є в силі скасувати дотеперішню практику НКВД, заборонену конституцією Сталіна. В Советах нічо не зміниться від того блофу. Як досі, так й на майбутнє советські громадяни будуть надслухувати, чи не іде чорний ворон. А раз він зявиться перед їхньою хатою, так прощайтеся зі своїми на віки, бо советська поліційна тюрма це Дантейське пекло, над яким написано: „Стратьте всяку надію ці, що туди входите".

Так було, так і далі буде.

Щоб у Советах могло щось змінитись, треба спершу розвязати советську політичну поліцію, розігнати комуністичну партію та завести уряд контрольований народом. В Советах того нема і на це не заноситься. Там усе по старому. Нова постанова Кремля це тільки новий советський блоф, що має ошукати своїх громадян та заграницю. Вона може бути теж ознакою, що під Кремлем хитається земля.

Ол. Луговий. Права застережені.

Дажбожі Внуки

I. НА ЧУЖИНІ МІЖ СВОЇМИ

48)

У думках прохала того незнаного добродія не вимагати понадсильної праці у її дитини. Адже він певно має своїх дітей, матірні почування зрозуміє... Прохала дати її синові час розглянутися, втягнутися до фізичної праці, звикнути... Він же праці не знає, не вміє... Розуміла сама: якщо ті Ставровичі люди очитані хоч трохи — сина її зрозуміють. Коли ж прості, темні — його зненавидять, мститимуться на ньому за те, що він не такий, як вони. Син не любить вихоплюватися перед невідповідними людьми — хто він, чий син, але... Навіть простяки пізнають, що він не одного з ними поля. Вдався їй всім! І розумом, і повагою, і родовитою красою! Молодий, отвертий, правдомовний! Гидую злом, фальшом!... Кожне його пізнає!... Господарі селяни — зрозуміють сина, хоч прості. Не дай Боже панських наймитів!... заїдять!...

Прокинулася зовсім ввечері, на диво за сина спокійного. Не могла зрозуміти причини. На душі так легко стало, навіть заспівала собі. Чуло, певно, матірне серце, що син її свою долю знайшов. Але не вміла того сказати. У ночі довго читала. В голові роїлися надзвичайно веселі думки. Сама собі дивувалася, що з нею? Чи то на неї так вплинуло повітря?

В суботу поїхала до музею, зайшла до публичної бібліотеки. Переглядала різномовні відділи, та не знайшла українського. Бібліотекарка показала всього пять чи шість к н и ж о к. Оглянула будинок парляменту з надвору, на Портедж в ресторані пообідала. Нетерпеливилася, ждала від сина вістки. Знала, що раніше понеділка не одержить, хоча б син написав зараз по приїзді на місце. По обіді в суботу пошти не носили, а в неділю й зовсім ні. Вечір бавилася розмовами з дітьми господині...

Прийшла неділя. З господинею пішли до недалекої православної церкви. Помолитися за сина, за його долю у новому краю, а трохи й з цікавости: які тут звичаї у церквах, як поводяться люди!... Неподобалося їй! Старі й молоді сидять, занадто все намальоване, старе й молоде. Мужчини з прилизаним масляним волоссям, штучно покучерявленим... Оглядаються, шепчуться, сміються, виходять... Бігають то з алтаря то в алтар вичепурені братчики, щось наче б згубивши. Певно бігають навмисне, хай бачать люди, які то вони важні функції виконують, бо чого ж інакше вганяти собою вчасі Богослужби, наче гандлярі на ярмарку?... Хор співає незле, та якось невиразно, вимушено, без чуття. І священик не зовсім на місці, відправляє без належної поваги. Далі свічки в руках підчас Богослужби — зовсім по католицьки... Які ж то священики у малих парохіях?... Адже то столиця!... Вернула з церкви розчарована.

Господиня запросила Ірину Андрієвну на обід. Якраз в час обіду хтось постукав у двері. Дівчинка пішла відчинити. Зачула своє імя, — серце забилося, чогось ніби перестрашилася. Ще більше занепокоїлася, коли поштовий розсильний подав під роспиcку лист спеціяльного доручення. Глянула на адресу — синова рука! Втішилася — і боялася лист розпечатати! З сином сталося щось важне, незвичайне! Адже лист вона й так взавтра одержала б! Тремтючими руками розпечатала. Першою попала сторінка, писана дрібненько, жіночою рукою. Почала той лист читати. Приємно вразив зворіт — „Матусю", від когось невідомого, незнаного... Щира діточа мова, без фальшу, без облуди, без сорому фальшивого. Однакові з нею і сином імена, очам не повірила, перечитала втруге... Бачила її при якійсь зустрічі... якій, мало людей зустрічається ... Певно пише син, що то за зустріч?... Почала читати лист сина.

Справді, несамовита примха долі, чи божого призначення! Перше вразили однакові імена аж трьох поколінь, хоч у відмінному дещо порядкові. Так на мільйони родин може хіба раз притрапитися. Пригадала й зустріч, та облич не памятала, адже глянула на матір і дочку лише на мент... Син захоплений батьками, а ще більше отою, їй невідомою Іринкою. Дівча молоденьке, любе, чарівне тілом і душею, талановите! Лівачка, як син її... Загадка не до розвязання! Невже вони провидінням одно одному призначені? Виходить, що так! Тільки, як же?... Не поспів приїхати, а вже за сина мають, вже й про весілля умовилися? Що то за люди? Заможні, а не розпитали сина хто він, що він?... З листа дівчати пізнавала, що душа у неї гарна, кришталево чиста! Що до краси тіла, могла б бути й не такою гарною! І не гарні жінки дають чоловікові щастя, коли у них душа гарна!... Духова краса затирає фізичні вади. Такому незіпсутому молодикові кожна дівчина видається гарною, неземною... Чого ж так швидко погодилися батьки ... Господи! Що б не запропастив син себе і другу людину...

(Дальше буде).

Валя Петренко.

Справжнє облича большевиків

(Трагедія Дубенської тюрми).

(Докінчення).

І навів автомат. Я стояла непорушно на місці. Решта жінок ,замісць „в угол", кинулась відрухово до мене. Раптом щось страшно затріщало в вухах, і на мене звалилась Оля, тягар її тіла повалив і мене на підлогу. То були перші постріли, за ними посипались другі, треті, і вже й не знаю, котрі з ряду... Бідні жінки падали, як скошений колос на землю — без крику, без скарг. Несподівано я відчула сильний біль у нозі, і вогонь — немов би горіло тіло. Однак, це не змусило мене ворохнутись. За хвилину вони, покінчивши своє „діло", вийшли, замикаючи двері на ключ. Почувши, що кроки віддаляються, я знестямки схопилася встати, але повалилась назад. Права рука та й нога були безвладні. Одначе не було часу про те роздумувати. Я підвелась, як могла, і, рачкуючи, зверталася до кожної з товаришок:

— Хто живий, озвіться!

По довшій, достоту смертельній тиші, підвелась Надя Орловська, а за нею Фрося. Надя була поранена лише в ногу легко, і в живіт — попід шкіру, але з жаху не могла вимовити й слова. Фрося — комуністка — мала розторощену праву руку, якраз у лікті — рука просто висіла на шкірі. Вставши, вона з божевіллям в очах кинулася до дверей з криком:

— Кого, мене, мене стріляти? Я ж для вас працювала!! — і т. д.

Насилу я її притишила, запевняючи, що вони ще сюди можуть повернутися і добити нас.

Решту жінок було повбивано. Старенька бабуся лежала лицем униз, обіймаючи мішок із речами. Біля неї Стефа К. з розторощеною головою, далі Тереса — у неї розірвані груди, і решта — достоту пошматовані розривними кулями. Я жила дякуючи тому, що мене прикрила Оля своїм тілом.

Тим часом, пекло продовжувалось далі. Камери, в яких було більше людей, або самі чоловіки, чекісти боялись відчиняти і тому сікли скорострілами через мале віконце в дверях, або кидали в камери розривні ручні гранати. Згодом скінчивши наш поверх — пішли на другий, і вже над нами чути було крик, стрілянину та вибухи гранат — аж вязниця здригалася. Однак нас не залишили в спокою. Кожного разу хтось підходив під двері, відчиняв віконце і заглядав, питаючи:

— Хто живой, отозвісь! Ішь, как набіл, свалачей!

Це нас примушувало лежати непорушно, хоч рани почали немилосердно пекти. Аж десь над ранком моє вухо почало відрізняти якісь інші звуки. Так, ніби покінчивши з людьми, вони почали демолювати в середині вязниці. Потім якась біганина але вже без крику. Брязкіт ключів. Я почала прислухуватись з більшим напруженням. І ось почула голоси біля наших дверей. Серце завмерло.

А тут, як на те, ранені почали стогнати.

— Де ключі? Давай Ключі! — чути було притишені голоси за дверима. Нарешті, брязнув замок і в камеру вскочило кілька людей. Переконані, що це большевики, ми не ворухнулися. Кінець прийшов — рішила я, всього сподіваючись.

— Боже, всі дівчата побиті! — почула я вигук котрогось із них.

Напруження зникло. Це були вязні, яких не встигли постріляти чекісти, яким пощастило відбити калоріферами двері та визволитись. Я ворухнулась, однак, іще з недовірям спитала, чи вони прийшли рятувати, чи добивати. Побачивши живу, всі вони кинулись витягати мене спід брудних шмат та посадили під стіну, оповідаючи, що большевики із вязниці чогось повтікали, але поховались за мурами і коли хто хоче втікати, січуть із скорострілів. Отже, наразі не було мови про втечу. Тим часом, вони почали помагати раненим, як могли. Найгірше було з водою: большевики заздалегідь замкнули всю воду. А тут у роті засихає, гарячка збільшується. Мені ще не так, але он Фрося... Від утрати крови, вона вже маячить. Хтось приніс трохи води і Фрося, тягнучись через мої рани на ногах, брала воду і падала тягарем свого тіла на мене, обливаючи мене водою, що не давало мені з жахливого болю знепритомніти. Всі мої прохання до неї не доходили. Вона — в безтямі...

Тим часом, вязні, роздивившись, почали потроху втікати через мури. Це було нелегко. Два мури побіч, височезні, перелізти, а потім — багно, та й щоб чекісти не помітили — це було неможливе. І тому багато ще бідаків загинуло в цій останній переправі. Багато також довелось мені того дня бачити чоловіків хоч і не ранених, але — збожеволілих...

Вже добре розвиднилося, коли моя Фрося трохи заспокоїлася — краще сказати, знесиліла, та й мені біль зменшився через те. Я лежала, прислухувалася до стогону в інших камерах. Думка про рідних маячіла мені в голові. Чи побачуся я ще з ними, чи вже ні?... Трохи замала надія. Як виявилось, дістала я шість пострілів, і вже ніч без перевязки. Що далі?...

Група вязнів, які ще лишилися тут, ходили від камери до камери та чим могли, полегшували долю ранених. Вони не могли втікати зараз, бо щось надворі стріляють. До мене підійшло двоє. Один був молодий хлопець із Дубна, другий — із Сарн. Сказали, що хочуть перенести мене від трупів до другої камери, яку вони вже сяк-так прибрали. Я охоче погодилась, бо тут від запаху крови й пороху аж нудило. Однак, підвестися я вже не мала сили. Довелося мене брати на коц, і то — з великими для мене муками. Я попросила, щоб і тих двох поранених перенесли до мене. Так пораючись біля нас, хлопці заспокоювали, що як тільки їм пощастить добратися до міста, вони зараз же постараються і нас забрати звідси. Я, проте, передчуваючи щось лихе, просила їх якнайшвидше самим утікати, бо потім буде запізно. Один із них, усміхаючись, відповів, що й без моєї поради знає, що робити...

Раптом почули ми на подвірї большевицьку команду. Хлопці кинулися в двері, але так і полягали на дверях від куль. Ми відрухово понакривались ковдрами. За хвилину, переступаючи через трупи, вбіг до нас начальник Дубенського НКВД, жид із Кремянця Винокур — невисокий на зріст, у шкіряній курткі, з чорним наганом у руці. За ним — чекіст.

Підійшовши до мене, він зірвав ковдру:

Живйош? — проскреготів зубами і навів просто в голову нагана.

Я відповіла:

— Живу, не добивайте — і так скоро кінець!

Він підскочив до однієї, потім до другої моїх поранених товаришок, потім знов до мене. Цим разом свого чорного нагана наставив мені просто в вічі. Мене охопив жах. Чомусь боялася пострілу в голову... Почала просити, щоб стріляв у груди — так, мовляла, певніше буде, швидше кінець. І тоді він почав націлятися — то в груди, то в голову... Не знаю, як довго це тривало — може хвилину, може дві, але для мене це була вічність... Немов навмисне він насолоджувався моєю мукою. „Тепер таки вже буде по мені", — майнуло в голові. Коли раптом озвірілий катюга-комуніст опустив руку, раптово повернувся і подався скорим кроком із камери, а за ним і його прибічник — чекіст. Чому це сталося, що вплинуло на нього, що він не натиснув гашетки нагана й не вистрілив, я й донині не знаю. Хіба, може, якраз тоді пригадав, що має десь пильнішу роботу...

Як мені потім оповідали, він із нашої вязниці поїхав у манастир із тим самим наганом у руках — видно, хотів там постріляти людей, але, коли вбіг до церкви, побачив дивну картину: всі ченці лежали хрестом на підлозі перед іконою, яку виносили тільки з нагоди великого нещастя. Він бісився, бігав, як божевільний, по людях, але ніхто з них і не поворухнувся. З манастиря подався він до замку, де свою злість зігнав на нещасних новобранцях — молодих хлопцях, яким большевики наказали, під загрозою смерти, зібратися в замку. І тут катюга цих сердешних постріляв власноручно. Зробивши свою мерзену роботу, помив руки і пішов на сніданок. Його потім зловили німці, як тікав із Дубна в напрямку на Рівне з своєю помічницею. Коли він побачив, що виходу немає, то застрілив свого шофера й помічницю, а сам почав утікати полем, але був убитий.

По дивній візиті начальника НКВД, в нашій камері деякий час була тиша. Час-від-часу було тільки чути з інших камер стогони поранених. Потім кроки однієї людини, які рівномірно вистукували в коридорі. З часом, коли я більше прислухувалася, ці кроки попрямували на стогін, і потім усе затихло. Надя почала тулитися до мене й благати помогти їй, що вона не хоче вмирати, їй хочеться жити, а тут її наміряються убити, і т. д. Видно, температура в неї підвищувалась.

Але ні! Це в неї було таки передчуття нещастя, яке за хвилину й скоїлось.

Сталося це так: у мене була страшна спрага, я намагалась дістати воду, що стояла в склянці з правого боку. Це було для мене неможливе, бо вся моя права сторона була побита й нестерпно боліла. І не зчулась я, як постать чекіста стала на дверях.

— Чего вертішься — спитав.

— Я дуже хочу пити, — ледве вимовила я, — дайте трохи води, бо не можу сама дістати...

— Сейчас я тебе дам воду! — і з тими словами почав зближатися, знявши з плеча рушницю. В цю мить злетів йому багнет із рушниці і він, уже стоячи наді мною, почав його накладати. Я наївно чекала води, нічого не підозріваючи. Поправивши багнет, він нахилився і... замісць води, я відчула вістря багнета в своїй голові. З несподіванки я навіть не застогнала від нового болю. Він шарпнув рушницю назад, і голова моя від того руху перехилилась на другий бік, з чого скористався садист і почастував мене вдруге, пробиваючи цим разом шию. Я залилася кровю. однак не втратила притомности.

Тим часом, чекіст підійшов до Фросі, яка була цілком непритомна і проколов їй лице. язик, аж до горла, а Надю вразив багнетом у саме серце, так, що вона скрутилася в колачик і без зойку вмерла....

А я живу ,лежу в калюжі крови, захлинаюся нею і — живу... Лишень відчуваю брак повітря... Це вже горло опухало. Ось-ось, і зближався кінець.

Та померти не довелось.

Чути було бій у місті. А під вечір до вязниці прибігли люди з околиць, які мене з Фросею забрали і аж пізно вночі завезли до шпиталю. Дістала я разом шість пострілів і два багнети. Майже цілковитий уплив крови не давав надії на життя. Але час та молодість перебороли все.

Треба сказати, що з усієї Дубенської тюрми тоді вийшло всього чотири жінки — дві непоранені, та нас дві, тобто я і Фрося, яка і далі живе під Луцьком, без правої руки.

ЧИ МОЖНА ТАКУ ДИТИНУ ПОКИНУТИ НА ВУЛИЦІ?—Кожного року в самому Ню Йорку бувають сотні випадків покинених матерями немовлят, що їх знаходять різні люди, а найбільше полисмени, віддаючи їх потім до відповідних заведень. Полисмен Роберт Гвайт, як видно, вміє обходитись з такими бідними дітьми, бо Марґарет Блекшір, яку він знайшов і підняв вгору, тішиться, якби було в руках рідного батька чи матері. Дівчинка має 8 місяців.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.

Композитори в Советській Україні

ТВОРЧІСТЬ КОМПОЗИРОРІВ В ПІДСОВЄТСЬКИЙ УКРАЇНІ ЗА ОСТАННІ РОКИ.

Згідно зі советськими повідомленнями за час другої світової війни появились такі головніші твори композиторів в підсоветській Україні: М. Вериківського „Гнів словян" на слова сербського поета Радуле Стійенського, опера „Наймичка" за сюжетом Т. Шевченка та поема для баса зі симфонічною оркестрою „Чернець" на слова Т. Шевченка; опера П. Козицького „За батьківщину" на лібретто башкирського письменника Сайфі Кудаша; опера Ю. Мейтуса „Абадан" на тему останньої війни; третя симфонія К. Данькевича „Україна в огні"; Симфонічна поема В. Борисова „Голос матері" — кантата на тексти П. Тичини, М. Рильського, М. Бажана, А. Малишка та І. Неходи; квінтет на казахські теми М. Скорульського; „Акпамик" — балет на туркменські теми А. Зноско-Боровського; „Україно моя" — симфонія-кантата на слова М. Рильського і А. Малишка та „Партизан Бумажков" — хорова поема на слова білоруського поета П. Бровки — А. Штогаренка; „Привітальна увертура" Д. Клебанова, фортепіянні твори М. Гозенпуда, масові пісні Л. Ревуцького.

Після війни закінчено такі твори: симфонія Ю. Мейтуса, секстет І. Таранова, шостий квартет П. Глушкова, 24 фортепіянні прелюдії М. Гозенпуда, симфонія Д. Клебанова, фортепіяний концерт М. Тіца, Сюїта на казахські теми В. Борисова, „Веснянки" та рапсодія на гуцульські теми М. Вериківського. Крім цього написано багато творів невеликої форми: масові пісні, сольоспіви, марші та концертові песи для військової духової аркестри, детячі пісні та педагогічна література для фортепіяну, скрипки тощо.

В останньому часі композитори працювали над такими творами: Л. Ревуцький — Третя симфонія, Б. Латошинський — Третя симфонія; П. Козицький — опера „Богдан Хмельницький" до песи О. Корнійчука, М. Скульський — опера „Свіччини весілля", І. Виленський — симфонічна поема, М. Віленський — симфонія, А. Штогаренко — „Народні месники" — симфонія-кантата до слів Воронька, соната для скрипки і фортепіяно, В. Рибальченко — симфонія та інші.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ

Д-р Роман Осінчук.

ПИТАННЯ ЗДОРОВЛЯ

Здоровя людини, це питання її життя та буття. Від здоровя людини залежить усе на світі. Лише здорова людина може мати успіх в житті. Вона може працювати на себе, на свою родину та й частину своєї праці віддавати на пожиток тієї суспільности ,серед якої вона живе. Тільки здоровий чоловік може бути життерадісний і вдоволений зі своєї праці. Такий чоловік може бути творчим і корисним громадянином свого народу. Зі здорових громадян складається здоровий нарід.

Зі здоровям тіла людини вяжеться теж здоровя її ума. Здорова людина думає не лише про сьогоднішний час. Вона думає теж про завтра. Вона снує пляни про майбуття. Вона забеспечує будучність собі й своїм дітям. Здоровий чоловік думає теж про других, допомагає другим в праці радою і ділом, працює в різних громадських установах для поліпшення умовин праці і життя всієї збірноти. Відкладаючи щоденно по сотикові на громадські цілі, творить з часом великі громадські фонди, які використовуються вмілими руками на пожиток народу. І так зростають у кожному народі побіч його державних установ ще й різні громадські організації, які своїм розвитком і працею причиняються до піднесення матеріяльного, морального, культурного та здоровного рівня усіх суспільних верств народу.

„В здорові сила", каже народна пословиця. На жаль це здоровя людини є вічно на розпутті. З усіх сторін видимі й не видимі вороги людського здоровя чигають на нього як мисливий іззу дерева на свою жертву у лісі. І ми є на кожному кроці свідками цих кольосальних жертв, які складає кожний нарід на жертвеннику смерти. Навіть така багата й культурна країна, як Злучені Держави, рік-річно оплачує данину смерті жертвами в людях багато разів більшими, як заплатила за цілу останню, так страшну, війну. А спричинниками тієї смертности є всякого роду хвороби,, нещасливі випадки, а особливо брак санітарно - гігієнічної культури. Для кращого образу тієї справи подам декілька цифр з американської дійсности. І так, туберкулоза (сухоти) забирає річно около 700,000 жертв, пістряк (рак) 165,000, цукрівниця (діабетес) дорівнює, а часто перевищує туберкульозу, а хвороби серця є в 22% причиною усіх смертних випадків. А цеж лише згадано декілька хворіб, а скільки жертв забирають річно інфекційні, й суспільні хвороби, ревматизм, венеричні, дитячі та новотворові хвороби, алькоголізм і т. п.? Грубі мільйони дітей і людей в силі віку ідуть передчасно в могилу, а багато з них остає на ціле життя нездатними до праці. Безперечно передтим видаються з людської і громадської кишені великі суми грошей на їх лікування, після смерти на допомогу родині.

Дуже часто довга хвороба члена родини руйнує її матеріяльний стан. Діти залишаються без всякої опіки і нераз сходять на манівці. Коса смерти є безпощадна для кожного і забирає малого й великого, робітника і інтелігента, звичайного й великого громадянина. Страти з приводу хворіб є необчислимі для подинокого громадянина й цілого народу.

Однак довга лікарська обсервація доказує, що смерть збирає велике жниво передовсім серед людей, які живуть чи працюють серед нездорових негігієнічних умовин, а особливо серед цих, що не цікавляться власним здоровям. Медична наука доказує, що наймогутнішою зброєю проти всяких хворіб це профіляктика, себто наука запобігання хворобам. З профіляктикою є тісно звязана наука гігієни й санітарії. Наука й слово це наймогутніша зброя проти всяких хворіб, але лише в руках тих, що про неї знають та нею вміють володіти.

Американські українці, як одна з пізніших еміграцій, не зуміли ще влаштуватись в Америці так вигідно, як інші народності. Вони теж, на жаль, найменше інтересуються питаннями здоровя і через це оплачують найбільші жертви в данину смерті. Низкою статтей у „Свободі" з ділянки популярної медицини та профіляктики хочемо прийти з допомогою і радою нашому загалові в питаннях здоровя. Освідомлення про справу охорони людського здоровя стає теж особливо важним питанням в повоєнних часах, коли погіршуються умовини праці і життя.

Життя і творчість народу базується на здоровю поодиноких його членів. Тому кожна людина мусить цінити й плекати своє здоровя. Бож не даром наша народна мудрість каже, що „здорвя всьому голова".

З ЖИТТЯ ГРОМАД і ОРГАНІЗАЦІЙ

500-ДОЛЯРОВИЙ ЖЕРТВОДАВЕЦЬ НА СКИТАЛЬНИКІВ —

ЧЛЕН У. Н. СОЮЗУ. На картині бачимо гром. **Івана Марущака** з дружиною, члена 221 відділу У. Н. Союзу в Шікаго, Ілиной, що жертвував $500 на концерті, який відбувся у цьому місті 10. травня б. р., на допомогу українським скитальникам в Европі. Гром. І. Марущак є бизнесменом, а бизнес є в його крові. Його син і дві дочки є членами У. Н. Союзу. Син є власником автомобілевої агенції „Кайзер-Фрейзер", а дочки є учительками в Гай Скул. В часі „Світової Вистави" в 1933 році мав п. Марущак концесію на пиво в „Українськім Павільоні". Тепер має фабрику ковбас і мясних продуктів.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Нова професійна сила, член 206 від. У. Н. Союзу.

В нашій громаді витаємо отсе нову українську професійну силу, якою є молодий дентист, д-р Михайло Сулима,

Д-р Михайло Сулима.

син наших прикладних громадян, Кароля і Анастазії Сулимів.

Д-р М. Сулима є членом 206 відділу У. Н. Союзу і добре відомим у колах нашої молодої ґенерації, бо був завжди октивним, особливо в спорті й музиці. Гай скул покінчив він в Вунсакет, а потім Ровд Айленд Стейт Каледж в 1939 році. В 1944 році покінчив студії в Сейнт Луїс Університеті й одержав диплому D. D. S. По скінченні студій молодий дентист вступив до армії, де ще скінчив офіцерський вишкіл, а потім практикував дентистику в кемпах в Робинсон, Аркенсо, та Полк, Луїзіяна. В листопаді 1946 року вийшов з військової служби в ранзі капітана. Тими днями зачав практикувати в нашій місцевості.

При цьому хочу ще згадати за родичів молодого дентиста, наших звичайних робітників, що не жаліли свого тяжко запрацьованого гроша на вищу освіту своїх дітей. При кінці бажаю молодій нашій професійній силі якнайкращих успіхів від імені нас усіх з цею вірою, що матимемо тепер теж нову силу і в нашій народній праці.

Іван Кокольський.

ДО ЧИТАЧІВ СВОБОДИ

Коли зміняєте свою адресу, а Ви є ЧЛЕНОМ У. Н. Союзу, то подайте число відділу. А коли Ви є передплатником, то це при зміні адреси зазначіть.

Подані нам так інформації прискорять зміну адреси без проволоки.

Адм. Свободи.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Піврічні збори Тов. У. Н. Дому, від. 316, відбудуться в четвер, 12. червня, в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на означений час. На цих зборах контр. комісія дасть звіт за минулиц 6 місяців. — Н. Кучмій, гол.; М. Парута, фін. секр.; П. Ковтун, кас.; В. Іванців, рек. секр.

КАНЗАС СИТІ, КОН. — Бр. св. Володимира, від. 323, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 15. червня, в годині 2. пополудні, під ч. 38 Савт 5. вул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Напоминаємо довгуючих членів вирівнати свої довги, бо інакше поступимо згідно зо статутом. — Д. Яремко, предс.; В. Феден, кас.; Д. Кархут, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. червня, в год. 1. пополудні, в У. А. О., 2965 Карпендер ул. Кожний член повинен прийти на ці збори і забрати свою дивіденду з У. Н. Союзу. — П. Андрушків, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 325, повідомляє своїх членів, що будемо мати піврічні збори у пятницю, 13. червня, точно в годині 8. ввечір, у своїм власнім домі, 216-18 Ґренд Ст. Просимо членів прийти раньше і вирівнати вкладки, бо інакше будуть суспендовані. Вписуйте свої діти і внуки на „ендавмент" і складайте для них гроші в У. Н. Союзі. Члени, що хочуть бути забезпечені від припадку, хай зголосяться на збори. Члени, що не прийдуть на ці збори, підлягають карі згідно зо статутом. — За уряд: І. Малик, предс.; М. Поврозник, кас.; П. Малицький, секр.

LORAIN, O. — The regular semiannual meeting of the Ukrainian National Association Branch 50 will be held at the Romanian Hall, East 28th and Grove Ave., Sunday, June 15th, 1947, at 1 P. M. All members are urged to attend. — M. Dolyk, Fin. Sec.

СТ. ЛУІС, МО. — Піврічні збори Бр. св. Володимира Вел., від. 179, відбудуться в неділю, 15. червня, в годині 1. пополудні, в Народнім Домі, 2838 Магнолія Еве. Просимо місцевих іпозамісцевих членів і членинь, як і молодіж, прийти на ці збори. Дві головні справи мають бути вирішені на цих зборах. — За уряд: М. Тельович, предс.; М. Кульчицький, кас.; М. Паращак, секр.

БРОНКС, Н. Й. — Тов. Згода, від. 210, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в суботу, 14. червня, в годині 8. ввечір, в домі 1243 Пюрітен Еве. Маємо справи до полагоджения, тому просимо всіх членів прийти на час. — Т. Давидів, предс.; С. Завадовський, кас.; М. Франко, секр.

CLEVELAND, O. — St. Mary's Lodge 112 is holding its monthly meeting Sunday, une 15, 1947, in St. Peter & Paul Church Hall after the 2nd & 3rd Mass. We urge all members, who are in arrears in their dues, to please attend. — Eve Laluk, Pres.; Helen Prociw, Treas.; Rose Jacubic, Fin. Sec.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Укр. Нац Тов. Дністер, від. 361, повідомляє своїх членів і членниць, що місячні збори відбудуться в суботу, 14-го червня, в церковній гали, 28 Іст 7. вул., в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на ці збори та забрати тікети на пікнік, що відбудеться цего місяця. Будемо також добирати комітет на пікнік. — За уряд: М. Малетич, гол.; Н. Левкович, кас.; П. Кучма, фін. секр.; С. Левко, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Піврічні збори 204. відділу відбудуться в суботу, 14. червня, в годині 8:15 ввечір, в салі укр. прав. громади, 334 Іст 14. вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо єважні справи до полагод ення. — Уряд.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Сестр. Любов, від. 37, повідомляє всіх членинь, що піврічні збори відбудуться в неділю, 15. червня, в годині 3. пополудні, в гали У. Н. Дому, 214-16 Фултон ул. Просимо всіх членниць прийти на означений час, бо буде звіт контр. комісії і інші справи. Кожна членниця повинна хоч раз врік вписати нову членницю до Союзу і до Сестрицтва, а одержить відповідну нагороду. Також приймаємо діти до молодечого департаменту на різні кляси обезпечення. — За уряд: А. Пограничиа, предс.; А. Огар, кас.; А. Гнатюк, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 352, повідомляє всіх своїх членів і членниць, що піврічні збори відбудуться в неділю, 15-го червня, в годині 2. пополудні, в гали Секенд Турлю Стріт. Просимо членів прийти на ці збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Взиваємо довгуючих членів вирівнати свої залеглости, бо нема грошей в касі платити за них вкладки до Союзу. Довгуючі члени будуть суспендовані. — Д. Яворський, пр.; М. Гавриляк, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 155, подає до відома, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. червня, в годині 2:30 пополудні,в гали Народ. Дому. Просимо всіх членів прийти на згадані збори та вислухати звіту з ювилейного свята. На згадані збори приїде і буде промовляти в організаційній справі А. Маланчук, організатор У. Н. Союзу. — За уряд: М. Чумер, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться 15 .червня, в годині 2. пополудні в домі Лісного. — І. Шегера, предс.; Л. Мартинчук, кас.; Н. Лісний, секр.

СТЕЙПЛЕТОН, Н. Й. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 211, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 14. ервня, в годині 7:30 ввечір, в церковній гали, 35 Варен ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори і вислухати звітів уряду іконтр. комісії за 6 місяців. Не приявний урядник чи член підлягає карі згідно з ухвалою. Просимо довгуючих членів прийти і вирівнати свої залеглости. — За уряд: І. Набережний, предс.; Р. Федірка, кас.; Т. Соколовський, секр.

ТАМАСТОН, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 421, відбуде збори 14. червня, в годині 8. ввечір, в українській галі на Проспект ул. Просимо всіх членів прийти назбори і вислухати піврічного звіту. — За уряд: А. Береза, предс.; М. Шипінька, кас.; П. Чесьнік, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

ПОШУКУЮТЬ

Д-р **ОЛЕКСАНДЕР ЗАЯЦЬ**, син о. М. Заяця, з Горожани Малої, пошукує родини **ЗАЯЦІВ і ПАРАЩАКІВ** з Ролева, повіт Дрогобич. Прошу голоситись до:

H. DIDOCHA,
146 William St., Newark 2, N. J.

ЮЛІЯ ГОШУЛЯК з Павушівки, повіт Чортків, пошукує своїх 2 синів, **ФРИДА)Fred Goshulak)** і другого сина, котрі мали би перебувати в околиці San Francisco. Хто би знав їх адресу, або вони самі, нехай зголоситься до: **F. Muzyka, Vegreville, Alta, Canada.** Інші часописи прошу о передрук.

СТЕФАН БРІЛЬ

пошукує своєї рідної сестри **АННИ ОЛЬШАНОВСЬКА ПРОКОПОВИЧ** з с. Петрикова; **НЕСТОРА СТЕШИНА** з Петрикова, з ним я служив при війську за часів України, в Укр. Галицькій Армії; **ВІКТОРА СТЕШИНА** з Березовиці, з ним вчився до іспиту зрілости, всі з повіту Тернопільського. Відізвіться до мене бідного скитальця.

STEFAN BRILL
Lehener Kaserne
Salzburg, Austria.

МИХАЇЛ ГУЗІЙ,

син Луця і Матросі, з с. Буянів, повід Стрий, пошукує рідної тітки

МАРЦІ ХАРІТІН

контра виїхала 1920 до Америки, має перебувати у Ню Йорку.

MICHAEL HUZIJ
Gangafer Siedjung
Team 1046 UNRRA
Rossegger, ST. 32, 242 Zimmer
Regensburg, Germany, U. S. A. Zone

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ТАРЗАН, ч. 1616. В небезпеці втоплення.

Малпочоловік освідомив собі, що він не доплине на час до Товни.

Він піднісся вгору могутнім рухом однієї руки на стільки, що другою, міг кинути свою спису боком в отворену пащу.

Перестрашений гіпопотам замкнув пащу, а Товна в цій хвилині переплила попри неї і вчепилася за хребет звіра.

Нагло оба велетні звірі пірнули під воду.